Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj V. *V sredo 9. rožniga cveta 1847.* List 23.

Vprašanje.

(Sonet.)

Po suhim produ kupec milo gleda,
Ko z ljutim morjem ladja se vojskuje;
Po soncu noč in dan jetnik zdihuje,
Ki ne najde v ječi njega sleda.

Vesel pozdravi romar dom soseda,
Zad kteriga se mu njegov vzdiguje;
Sladkost počitka kmet si obetuje,
Ko se budí na nebu zvezdic čeda.

Zakaj človeka merzel pot oblije,
Ko čuti, de bo kmalo ura bila,
Ki ga popelje v večno domovino?

Kjer ni vročine, burja kjer ne brije,
Kjer bolnim sercam têče vir zdravila,
Počitik trudnimu bo dan v lastino? —č.

Opominj kmetovavcam!

Kmetovavci! poletje je prišlo in ž njim vročina, de se čêlo potí. Tudi vaša živinica bo mogla prestati mnogo težav, ki jih vroče vreme sabo pripelje. Ne pozabíte, de je v tem času hladna voda vam in vaši živini nar veči dobrota. Ne pustite je tedej žejo terpeti, sicer jo bojo mnoge bolezni napadle in hudi vrančni prisad jo bo umoril. Dajte ji večkrat na dan piti, kopajte jo ali polivajte z merzlo vodó, kadar ni ravno spotêna! Odperajte hleve, de ne bodo soparčni: hlad in voda je poleti nar veči dar božji! Še zemlja želí pohlevniga dežjá.

Pomoček zoper kervavo mleko.

Čudno je, pa vunder resnično, de krave od zeliša rudečih jagod kervavo molzejo, in pa de se od ravno tega zeliša tudi ozdraviti dajo. Na Tiroljskih planinah je to sredstvo zoper kervavo molzo dobro znano, kteriga zdravilno moč nam tudi gosp. profesor Dr. Weidenkeller poterdi. „Nisim homeopatikar — pravijo gosp. profesor — pa gotovo je, de zeliše rudečih jagod naredí, pa tudi ozdravi kervavo molzo pri kravah.

Ogibati se je tedej tacih pašinj, kjer veliko rudečih jagod raste, de živina od povžitiga preobilniga zeliša ne zbolí in kervavo ne molze.

Kadar pa krava od tega ali pa tudi od kakiga druziga zeliša začnè kervavo molsti, daj jagodniga zeliša nabrati in ga dobro prekuhati. To kuhano jagodno vodó naj potem krava popije in ozdravela bo. — Jagodno zeliše se da pa tudi posušiti, v štupo stolči in potem s soljo in otrobi zmešano živinčetu podati, ki kervavo molze; kmali bo kervava molza pregnana.

Še nekaj od odstavljanja telét.

Ko sim bral 20. list kmetijskih novic, sim si namenil, bolj ubogim živinorednikam povedati: kako je na Pivki s. f. nekiga pridniga kmetiča skušnja učila, de se tele za rejo odločeno zgodaj od sesanja tako odstavi, de ne terpí ne tele ne krava. — Ko je tele 3 tedne sesalo, se teletu namesto sesati pomolženiga mleka iz skledice piti dajé. Mleko iz sklede piti, se tele kmalo brez silenja tako naučí: Skledica z mlekam se teletu pokaže; kadar tele začnè mleko vohati, se skledica povzdigne, de se teleta gobec mleka dotakne, in tele začnè gobčik lizati. Tako se tele kmalo nauči mleko piti. — Ko živinče skozi 6 tednov mleko iz skledice pije, se naučí drugo jesti in piti tako, de se za naprej tele lahko brez mleka redí, — in krava tele, kakor tele kravo pozabi. J.

Pristavek vredništva.

Kdaj de je čas tele odstaviti, so častiti gosp. K—c v 20. listu prav lepo podučili in se pri tem poduku po skušnjah poterjenih natornih postav deržali. Tudi ravnilo, ki so ga v današnjim listu častiti gosp. J. na znanje dali, se nemore zavreči. Sploh pa je za take teleta, ki si jih kmetovavec za pleme obderží, nar boljši, če skozi šest tednov sesajo, de tisto moč in krepost zadobíjo, ktero jim le edino materno mleko, brez de bi se v kaki posodi skadílo in omerznilo, dati zamore. Na Švajcarskim, kjer je govedoreja na nar višji stopnji, imajo navado, teleta za pleme še le v 10 ali 12 tednih odstaviti, kér vedó, de za mladino sploh ni boljšiga živiža od materniga mleka. Nar imenitniši nemški živinorednik Hazzi pa pravi, de je 6 tednov dovelj, in ta svèt tudi

mi podpišemo. Če se pa zavoljo posebnih okoljšin namolženo mleko teletu piti daje, naj bo živinorednikam tole priporočeno: de tele potrebuje v pervim tednu vsaki dan poldrugi bokal, v drugim tednu poltretji bokal, in v tretjim in četertim pa tri bokale i. t. n. Kadar se krava molze, naj se tudi teletu mleka piti daje, torej trikrat na dan.

Pasja steklјína.

(Dalje.)

Kako dolgo neki stekel pès pri življenji ostane? — Stekel pès, to je, taki, pri kterim so se že vse znamnja steklјíne pokazale, cerkne že večidel tretji dan; malo jih preživí četerti, peti ali šesti dan. Delj časa steklјína nikdar ne terpí; torej štejejo zdravniki steklјíno k nar naglejšim smertnim boleznim.

Je pa stekel pès kakiga človeka ali psa, konja, kravo ali kako drugo žival ugriznil, ugriznjena stvar ne stêče berž, ampak še le čez več dni ali čez več tednov. Nekdaj so mislili, de se to zgodí le ali 9. uro, 9. dan, 9. teden, 9. mesec, ali 9. leto, in so se devetíce grozno bali in se veselili, če je devetíca srečno pretêkla. Pa vse to je prazna vraža, neumna neža. Kar so se začeli zdravniki s to boleznijo pečati, njeno natoro in njeni tek opazovati, so vse babje kvante v nič prišle. V Berolinu živí neki slavni zdravnik, Hertwig po imenu, ki je z nar veči natanjčnostjo in skozi več let 300 steklih psov in silno množico druge stekle živali zapazoval, in ta nam je razodel, kar so tudi druge skušnje poterdíle, sledeče resnice:

Pasja steklјína se človeka nar težeje prime; med dvajsetimi ugriznjenimi človeki bo komej eniga steklјína popadla. Bogú naj bo zahvaljeno, de je taka! Le pri malo kterim človeku se steklјína kmalo po ugrizku vname; večidel še le v 10 ali 14 dnevih, ali clo v 3, 4, 5 tednih; malokdaj v toliko mescih.

Nar rajši stekó ugriznjeni psi, volkovi, mačke, lesíce. Navadni čas, v kterim ugriznjeni psi stekó, je od 18. do 50. dneva po ugrizku; včasih pa tudi poprej ali pozneje.

Ugriznjeni konji, goveda, ovce in kôze stekó večidel do 6. tedna; prešiči pa poprej.

Zató je od našiga Cesarja postava dana, de ugriznjeni človek in ugriznjena živina se mora skozi 6 tednov ozdravljati in pod gosposkino prežo ali skerbnostjo biti.

Zares steklimu psu ni nič več ne véntati, ne pomagati; čamast človek in bébast bi bil, ki bi se v nevarnost deval in ga zdravil. Sej še po steklímu psu ugriznjeniga zdraviti niso do zdaj nobene prave pomoči znašli. Res je, in rés bo, de steklímu psu ni ne ventati, ne ventovati. Steklјinske stopnje ni gledati nič. Tudi tiha je nevarna. Lejte, stekel pès se pobere od doma, pretakne vse straní po ptujim, pa pride pameten domú; meniš, zdrav je, nič mu ne dé, ga bóžaš; pa stekel je, ima le kratke jasne prelegleje, in svojiga gospodarja popade in šavsne te, ki si nisi nič svest, ostékli te; tako le ti verne za tvojo nemarnost. Kaj še? so psi vlačugarji, ki so se potepali cele dni, se domú vernili, na lov gonit šli s svojim gospodarjem; pa sredi med gonjo jih je steklota napadla, in kmalo so poginili. Ne dajaj se mamiti, ne upaj nobenimu potuhnjenimu psu, ne zdravi ga, ne daj ga zdraviti, ne štej ga zdraviga; še tako prijazna tuta naj bo.

(Dalje sledí.)

Velki zbor

c. k. Ljubljanske kmetijske družbe 20. dan veliciga travna.

(Dalje.)

Od srenjskih drevesnih sadiš ali vertnih šol po soseskah, ktere je lani kmetijska družba zopet ustanoviti želela, je bilo povedano, de se ne dajo napraviti, kér je težko vse kmete ene srenje ali soseske pod en klobuk spraviti, de bi jih z združeno pomočjo napravili, in kér so take prosto ležeče sadiša preveč malopridnimu poškodovanju podveržene. Odborstvo kmetijske družbe se je s pomočjo dobrovoljnih in za občni prid vnetih gospodov veliko prizadevalo, nektere srenjske drevesne sadiša napraviti, pa vse prizadevanje je bilo zastonj; kmetje so rekli: si bo raji vsak sebi tako vertno šolo napravil in sam sebi mlade drevesca redil in jih cepil, namesto de bi se na občinskim zemljišu za drevje vpiral, na zadnje pa za vso skerb še drevesca ne dobil. Če je taka, bi bilo zares vse prizadevanje in vsi stroški zastonj — in kmetijsko družbo je veselilo slišati, de so pridni kmetje sploh sklenili, na svojim lastnim zemljišu pripravni prostor za rejo mladih drevesc odločiti, peške sejati, iz njih prirejene divjake z žlahtnimi cepiči cepiti in takó ceno svojiga zemljiša povikšati in sebi in svojim otrokam velik dobiček nakloniti, ki ga pridna sadjoreja vsakterimu kmetovavcu gotovo prinese. Žlahtne cepiče bojo pa kmetovavci lahko iz vertov kmetijskih družb na Štajarskim, Koroškim in Krajnskim, ali pa iz vertov druzih sadjorejcov dobivali, ktere bomo po sadnih razstavah nar lože zvedili.

Zavoljo daril za plemenivne bike je bilo sklenjeno, naj bi dozdanje postave še tri leta pri starim ostale; le kar plačilo za pušanje plemenivniga bika vtiče, naj kmetijska družba Cesarja prosi, de bojo dovolili, to plačilo povikšati in sicer za toliko, kolikor je v vsakim kraji navadno. Kmetijska družba bo to prošnjo pred deželno poglavarstvo položila in upati je, de bo že za prihodnje leto dovoljena. Navadno plačilo za pušanje, in pa 50 goldinarjev v svitlih tolarjih za darilo, je pa lep denár, ki trud kmetovavcu obilno poplača!

(Dalje sledí.)

Zvezdoslovje.

(Dalje.)

4. §. *Eno léto.*

Naša zemlja se ne oberne samo v vsacih 24 urah po enkrat, de je takó noč in dan, ampak ona ima tudi svoj tek okoli sonca v grozno velikim kolobárji ali krogu. Od nas do sonca je 20 milijonov milj, in od sonca na uni kraj do kolobarja tudi 20 milijonov, tedej je srednja in skozna méra kolabarja 40 milijonov milj. Zemlja potrebuje svoj tek v tem kolobárji dokončati 365 dni, pa tudi še 5 ur, 49 minut in nekaj sekund; to je eno léto. Tistih 5 ur, in 49 minut veržejo od štirih lét vkup in pripišejo v pratiko en dan več, in to je, kar prestopno léto imenujemo. Kér pa takó preveč v rajtingo vzamejo, zakaj štirikrat po 6 ur bi bilo še le cel dan, izpusté vsacih 400 lét po enkrat prestopno léto.

Ako bi se o sv. Jožefu ali o sv. Matevžu zemlja od izhoda do zahoda čez sredo prerezala, bi dobili dve enako veliki polkrogli, eno severno in eno južno; ob tacih časih gré sonce gori in doli ravno čez sredo zemlje, torej sta tačas po celim svetu noč in dan enako velika. Naj se potegne ob takim času od izhoda do zahoda čez sredo zemlje in okoli nje kolobár, kakor ga učeni pa le v mislih na zemlji in na nebu potegnejo, pravijo

tacimu kolobárju: vravnovár, (Aequator). Učeni ga razdelé v 360 grádov ali stopov, en grad v 60 minut, in minuto v 60 sekund; cel grád ima 15 milj dolgosti.

Ko bi se od severniga tečaja na južniga čez našo glavo kolobár potegnil, bi tudi razplatil zemljo v dve enaki polkrogli, in sicer v juterno in večerno; tak kolobár se imenuje poldanik (Meridian); zakaj vsi, ki se proti severju ali proti jugu pod njim znajdejo, imajo z nami ob enacim času poldan in polnoč. Kolobár vravnovár je le eden, poldanikov se pa lahko na tavžente potegne, zakaj vsak kraj proti jutru in večeru ima svojga lastniga. Tudi poldanik razdelé, kakor vsak drugi kolobár, v 360 grádov. i. t. d.

Kolobár zemeljniga téka pa, v kteriga sredi sonce stojí, je imenovan: kolobár dvanajsterih nebeških znaminj, — ni pokôončen, ampak tudi nekoliko nagnjen, in sicer tako, de polovica ga je nekoliko nagnjena od srede sonca, ali od vravnovárja proti severju, druga polovica pa proti jugu; torej imamo sonce pol leta takraj, in pol leta unikraj vravnovárja. Tisti ljudjé, ki prebivajo pod vravnovárjem ali blizo njega, imajo skorej okoli léta noč in dan enako velik. Ko bi kolobár zemeljniga teka okoli sonca nič nagnjen ne bil, bi imeli zmirej in po vsi zemlji enako dolgo noč in dan; kér je pa nagnjen, nanese to, de, kadar nam takraj vravnovárja dan rase, jim v enaki méri unikraj vravnovárja pojemlje, in po primeri, kakor so dežele bolj oddaljene od srede sveta ali od vravnovárja, jim tudi poleti dan bolj rase, in noč se jim pokrajša. Pri nas je nar daljši dan 16 ur, bolj proti severju 18 — 20 — 24 ur, dokler je pri severnim tečaji celih šest mescov dolg dan, pa tudi tako dolga noč. Kadar je pri nas nar daljši dan, je unikraj vravnovárja v enaki daljavi nar daljši noč, pa tudi nar daljši zima. Kakor vidimo mi v svojih daljavah o poldne sonce vselej proti jugu, ga vidijo unikraj vravnovárja vselej za 6 mescov kasneje proti severju tudi enako visoko.

Vse dežele pod vravnovárjem, in 23 in pol grádov, ali 352 milj takraj, in ravno toliko unikraj so nar bolj gorke, in imajo po 11 do 13 ur dolg dan, pa tudi tako dolgo noč; en pas svetá bolj sèm od 43 grádov ali 645 milj širok, in ravno en tak bolj tjè proti jugu, da srednje gorke dežele, take so naše; v letéh je dan od 1 do 24 ur dolg, pa tudi ravno takó dolga noč, po razločku večí daljave od ravnovárja; proti tečajem pa, in naprej do tečajev je še 23 in pol gradov; to ste dve ledéni kapi na tečajama; če sije sonce tam tudi po 2, 4, do 6 mescov, padajo njegovi žarki preveč postransko in je nimajo nobene močí, tiste kraje razgreti. V tistih krajih so vse morja zamerznjene, in kakor so pri nas griči iz zemlje ali kamnja, so ondi zgolj iz samiga ledú.

Vsi učeni grozno želé, de bi vender kdo takó srečen bil, na eniga iz obeh tečajev zemlje priti; ko bi blizo tečaja prišel ob več mescov dolgim dnevu, bi se mu sonce v nekim majhnim kolobárji na nebu vertelo; ko bi pa prav na tečaji bil, bi mu zmirej na enakim mestu stalo. Ko bi bil tam o dolgi noči, in ko bi sam na tečaji stal, bi se mu nobena zvezda nič ne vertela, vsaka bi na svojim mestu stala. V tako dolgi noči ni pa tam černe tame; neka velika in pogostna žarečnost na nebu — kakor jo še clo mi pa zlo poredkama proti severju vidimo — jim noč dobro razsvetljuje.

Angleži so si zlo prizadevali in mende čez 200,000 goldinarjev srebra izdajáli, de bi bili njih k temu zvoljeni mornarji na severni tečaj prišli; pa take zaderžke od ledenic in ledú so našli, de so se vselej, brez de bi bili svoj namen dosegli, vernili, in domú prišli. Blizo 200 milj tjè, in 200 milj nazaj po zgolj ledenih hropatah, namešanih z ledenico, — in vès živež in vso drugo pripravo za prebleko in prespavanje, v večí družbi ljudí, seboj vzeti, ni ravno lahka in pripravna reč. — Ni davnej kar smo brali, de Angleži sanjajo, nekiga serčniga in učeniga kapitána, ki je že dvakrat brez de bi bil kaj opravil, nazaj prišel, v tretje tjè poslati, pa zavoljo zlo nadležnih snežnic ali ledenic, ne več poleti in čez dan, ampak pozimi in tedej ponoči, in takó upajo s kapitánam vred, de se bo dalo tjè priti. Bog jim daj srečo, saj že zavoljo večiga spoznanja in učenosti! —

(Dalje sledí.)

Slovenščina na Koroškim.

Kdor ima z narodam opraviti, mora neobhodno njegov jezik dobro znati, da se more z ljudmí pogovarjati, kakor je potreba. Nar potrebniši je pa to duhovnikam, kér se z ljudstvam vseskozi pečajo; zató vsaki pameten lahko spozná, da se materinskiga jezika že bogoslovci vaditi morajo. Le kar se človek učí, to bode znal. Kér pa v Celovcu in sploh na Koroškim nimamo stolice ali učiliša za slovenščino, akoravno bi je potrebovali, kakor očí v glaví, so dosadanji duhovniki v semišču (spirituali) bogoslovce v slovenščini blagomiselno podučevali. V Celovcu je letas 109 bogoslovcov in izmed njih 83 slovenskih. Te so sadanji špiritual gosp. M. Pikel, kakor druge leta tudi letas vsaki teden po 2 uri iz blagega serca, prostovoljno, brez plačila, iz same ljubezni do dobre stvarí v našim materinskim jeziku vadili in 20. dan pretečeniga mesca od treh do šestih se je izpraševanje praznično obhajalo. Častitljivi korar in ravnitelj semišča gosp. J. Wizeling in podravnitelj gosp. P. Pihler sta bila pričijoča; zvunaj nju še sledeča gospôda: čast. gosp. korar T. Moser; c. k. profesor matematike gosp. K. Robida; c. k. profesor iztočnih jezikov in sv. pisma gosp. P. Javornik; dvorski kaplan kneza vladika Kerškega gosp. A. Rečicky; mestni kaplan gosp. A. Einspieler in še drugi. Predložili so nam krasno pisan imenik pod naslovam: „Popis bogoslovcov, ki se slovenskiga jezika vadijo leta 1847“; tudi smo spregledali popis knjig, ktere so bogoslovci iz svojega si preskerbeli; sdaj imajo 252 slovenskih in slovanstva se tikajočih bukev v čitavnici ali bravnici; zvunaj tega dobivljajo dva iztiska kmetijskih Novic, D. h. s. Novine in Danico, Drobtinice, Slawische Jahrbücher, Zoro i. t. d. Odgovarjali so kakor bi rezal; naj zanimivejši se je meni zdel odgovor na vprašanje: „Zakaj mora bogoslovec svoj materinski jezik ljubiti in se ga marljivo vaditi?“ — Po dokončanim izpraševanji smo še eno neočakovano veselje imeli, gosp. Ivan Samic bogoslovec 3. leta je stopil na prodikavnico in je govoril prav serčno in iskreno sledečo besedo:

„Serčno Vas pozdravim slavna gospôda in tudi Vas, dragi moji tovarši!“

„Naj veselejši izpraševanje izmed vsih se meni zdi izpraševanje iz slovenščine. Od veselja se človeku serce širi, kedar vidi gospode zbrane, kteri slovenski jezik in narod ljubijo, kedar sliši v svojim materinskim jeziku govoriti, se mu zdi, kakor da bi bil domá med svojemi prijatli in znanci, kakor da bi slišal svoje brate, sestre in stariše govoriti. Pa ni samo izpraševanje veselo, temuč vès nauk v našim sladkim jeziku je imeniten v obče, neobhodno potreben pa za slovenskega duhovnika. — Vsi izobraženi in razsvetljeni narodi svoj jezik visoko cenijo in ga ljubijo; tako moramo tudi mi svoj jezik visoko spoštovati in iskreno ljubiti, ako želimo, da bi ga ljudjé spoštovali. Od vsakiga izobraženega in razsvetljenega Slovenca se po pravici pričakuje, da svoj materinski jezik gladko in pravilno govorí. Sramota bi bila, ako bi se človek mnogo in mnogo let po šolah učil različnih rečí, zadnjič pa po slovensko tako slabo govoril, kakor priprost človek, kteri šole od znotraj

še nikdar vidil ni. Blagemu človeku že njegovo dobro serce kaže, da svoj jezik in svoj narod ljubi; kdor bi tega ne storil, je očitno nehvaležen sin svoje domovine. Lepo piše neki učen Nemec: Kdor svojiga sladkiga in miliga materinskiga jezika ne ljubi, ne zasluži, da bi ga imenoval človeka. Zametovavec svojega rodniga jezika zametuje ravno s tem tudi svoj narod, zametuje svoje prijatle in znance, zametuje svoje brate, sestre in svoje stariše, kteri v tem jeziku govoré. Bog sam je pa ukazal: Spoštuj očeta in mater, da bodeš dolgo živel in da ti bode dobro na zemlji."

„Skušnja učí, da narod, kteri je pobožen, pravičen, in svoj jezik ljubi, srečnejši prihaja, kteri pa pravičnost in svoj materinski jezik zametuje, gré rakovo pot."

„Slovenski bogoslovec se mora pa posebno svojega jezika dobro naučiti, da bode vreden dušni pastir med svojim ljudstvam. To je njemu tako potrebno, kakor ribi voda, da živí; ptičici perute, da letí; in kakor nam vsim zrak, da se oddihujemo. Slovenščine potrebuje skoro pri vsih svojih opravilih, po slovensko mora besedo božjo oznanovati, po slovensko keršanski nauk razlagati v šoli in v cerkvi, po slovensko opominjati v spovednici, po slovensko se mora pogovarjati s svojimi ovčicami. Beseda mu mora gladko teči, da se vidi, kako njemu od serca gré, kar govorí: Le kar iz serca pride, k sercu gré. — Tako gladko in sladko bode govoril pa le tisti, ki se je slovenščine dobro navadil."

„Na veliki binkoštni praznik je sveti Duh apostelnam mnoge darove dodelil in tudi ta čudež nad njimi storil, da so različne jezike govorili, kterih se niso učili, da so različnim narodam lahko sveto vero oznanovali. Božja volja je zató, da se vsakemu ljudstvu sveta vera v njegovim materinskim jeziku razlaga, kteriga zastopi in ne v kakim ptujim, kteriga ne razumi. Zató mora duhovnik v Slovenii slovensko dobro znati."

„Poglejmo na druge slovenske rodove, karkoli jih živí pod milim našim Cesarjem Ferdinandam, kteri vse svoje verne narode po očetovo ljubi; vsi svoj jezik izobražujejo in za srečo naroda skerbijo. Poglejmo na brate svoje verle Čehove, Moravane in Slovake; poglejmo na svoje junaške sosede Horvate, Slavonce, Dalmatince in Serblje, vsi se izobražujejo, ali bodemo sami mi Slovenci zaostali? — Ali bi samo mi bistre glave in dobrega žlahtnega serca ne imeli? — To ne sme biti."

„Slava je pri nas še doma,
Ki Slavencam lepo ime da."

„Terdno danes sklenímo, svoj jezik iskreno ljubiti, se ga skerbno vaditi in, kjerkoli je priložno, v njem govoriti."

„Zató še enkrat ponovim: Veselo je izpraševanje v slovenščini, práv imeniten in potreben je nauk v našim milim jeziku. Zató se v imenu svojih tovaršev iskreno zahvalim vsim pričejočim gospodam, kteri slovenstvo ljubite in ste današnje izpraševanje obiskali in počastili; hvala Vam in vsim, ki se za srečo našiga naroda trudijo. Bog obdari milostljivo vse, kteri slovenstvo podpirajo in blagoslovi obilne trude in dela njihove!"

Za tem govoram so se zapele 4 slov. pesmi, namreč: Slovenija, zložena od gosp. F. Kosarja; Slovencov dom in večernica, od gosp. A. Olibana; in popotnik. Perve tri so peli v štiri (in Quartet), popotnika smo pa vzdignili vsi skupej. Potem smo se veselo in zadovoljno razšli. Radislav.

Dopis iz Šmartna per Litíi.

Je bilo binkuštno nedeljo ob 11. v noči, in v Černim Potoku v gradu žé vse per pokoji, ko ondi na pristavi, ki je vsa s slamo pokrita, goréti začne. Z drevárnice skozi strého se je ogenj pokazal. Velika sreča je bila, de je nekaj memo gredočih ga precej zaglédalo, in ljudí v gradu in po pristavi s svojim vpitjem iz spanja zbudilo in sklicalo. Ti in še več druzih, ki so iz bližnjih vasí perhiteli, so ogenj kmali zmogli in pogasili, kér so vodó iz memo tekočih potokov koj per rokah imeli, in ni bilo nič vétra.

Pridni gasivci so v zahvalo dva kebla vina piti, in kruha pergrizniti od grajskiga oskerbnika dobili, in se še s tem veseli pokrepčavajo, kar slišijo deleč nad seboj nekak hrup, in zagledajo tudi že svetlobo ognja na jasnim nebu. „Spet ogenj gôri više!" zaženó z enim glasam, skočijo vsi po koncu, deró eni po cesti, eni skozi gojzd proti Vagensperškim gradu (kjer je nekdaj naš sloveči Valvazor stanoval) in najdejo grajsko pristavo že ob vsih straneh v plaménu. Silno vpitje, žalostno bitje na plat zvonóv per farni cerkvi v Šmartnu in zmirej veči in veči svetloba ognja na nebu; vse to je sicer obilno ljudí iz obližja na pomoč perklicalo. Pa njih pomoč je prišla že prepozno, tudi je vode manjkalo za gašenje; in silni ogenj se je čez strehe in odre, ki jih je bila huda suša in vročina ko pôper presušila, takó naglo valil in razširil, de skorej nič ni bilo mogoče oteti. Hlapci in dékle, iz spanja nanaglama zbujeni in prestrašeni, so sicer svoje življenje oteli, pa svoje obleke že niso môgli vse oteti; tudi 10 govéd niso mogli več iz hlevov izleči. Vsi hlevi z gnojem in vse seníce s kermo vred so do zidú, vsi kôzelci do tal pogoréli; tudi vsi vozovi, vse orodje za kmetíjo, cele skladance desk so zgoréle. Le sam grad s svinjaki, z drevárnico in sušivnico, ki je na uni strani céste in z opekami pokrit, je nepoškodovan ostal.

Škoda tega ognja je velika, in bo zavarstvo Graške in Milanske družbe zlo prijéla.

Nekteri pravijo, de je bilo nalaš zažgano. Hudobija spremišljeniga zažiganja je strasna; tudi kazin za tako hudobijo bo strašna, če ne že na tem, gotovo pa na unim svetu. J. B.

Poslavljenje.

Presvitli Cesar so po vikšim sklepu od 29. veliciga travna našiga visokočastitljiviga rojaka, gosp. dohtarja Andreja Gollmayerja, svetovavca pri c. k. dvorni gosposki izvolili.

Urno, kaj noviga?

(Letina) se povsod práv vesela kaže; od vsih deželá slišimo, de polje práv lepo stojí.

(Rudeči sneg na Tiroljskim), ki ga je silni jug letas 31. Sušca v Pustersko dolino pergnal, ni bil nič druziga, kot navadni sneg, zmešan z rudečim praham afrikanske pušave Sahare, kteriga je hud vihar ondi vzdignil in proti tistim delu sveta nesel, kjer Tirolje ležé. Učeni možje so imeli priložnost, snežni prah afrikanskimu po kemijsko primeriti, in glejte, edine obstojne dele so v obéh našli!

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 5. Rožniga cveta.		V Krajnju 31. Vélikiga travna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	3	18	3	34
1 » » banaške	3	15	3	38
1 » Turšice	2	23	2	30
1 » Soršice	2	40	2	50
1 » Rèži	2	32	2	35
1 » Ječmena	1	52	1	50
1 » Prosa	1	56	1	54
1 » Ajde	1	46	1	49
1 » Ovsa	1	6	1	13

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*